

Бондарчук В.О.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
Національна музична академія України
імені П.І. Чайковського*

**«НАТАЛКА ПОЛТАВКА» М. ЛИСЕНКА
В ТВОРЧОСТІ Д. М. ГНАТЮКА**

Продукування української оперної класики відбувалося Дмитром Михайловичем крізь призму оперних ролей, які він виконував, будучи провідним солістом-вокалістом театру, серед яких: партія Остапа (опера «Тарас Бульба», Енея (опера «Енеїда»), Миколи (опера «Наталка Полтавка») М. Лисенка, Султана з опери С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм». Серед мистецького доробку Д. Гнатюка, який проектує його режисерську практику в контексті постановок української оперної творчості важливе місце посідає опера С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» (1988 року), «Наталка Полтавка» (1989 рік), «Тарас Бульба» (1992 рік), «Зима і весна» (1985 року) М. Лисенка.

Оперна спадщина Миколи Лисенка відіграла важливу і доленосну функцію у становленні Дмитра Михайловича як митця багатовекторного творчого погляду та функційних спрямувань. Саме в його ініціативних, раціонально-обумовлених та стратегічно-вивірених кроках відчувалася динаміка загальних консолідуючих зрушень в проекції на відродження української мистецької моделі в координатах оперного виконавства України. «Перша весна», «Тарас Бульба», «Наталка Полтавка» – це ті зразки оперної класики українців, які Д. Гнатюк втілював на сцені оперного театру, піддавши перманентному переосмисленню головних концептуальних засад композиторської драматургії, сформувавши нові механізми сценічного вирішення потенційно важливих питань національної самобутності.

Мистецький доробок М. Лисенка став вектором вітчизняного оперного мистецтва другої половини ХХ століття, який сформував координати жанрового розмаїття у вигляді ліричного, побутового, лірико-фантастичного жанру, опери-сатири, опери-політичного памфлету, опери-колядки, опери-хвилинки, дитячої опери [4, с. 18]. У багатьох, вищеперерахованих жанрах, впроваджених у реалії мистецьких горизонтів України М. Лисенком, працював Дмитро Михайлович. Опера «Наталка Полтавка» увійшла до репертуарного доробку митця, у статусі режисерської роботи лише 1988 року. За переліком здійснених і практично-втілених вистав – це сьоме звернення постановочної групи театру до класики українського оперного мистецтва «Наталки Полтавки».

«Наталка Полтавка», яка є окрасою нашого мистецтва, приваблює не тільки своїми піснями і музикою, а й життєствердною філософією, прагненням до світла, добра. Через цей спектакль, пройшло не одне покоління чудових виконавців – від корифеїв українського драматичного театру до видатних оперних співаків. Вони залишили нам свій образ знаменитого твору, наче створеного музою самого українського народу» – зазначав Д. Гнатюк у розмові з Л. Коробчак під час роботи над поновленням твору [6].

Апелюючи до оперної творчості класика вітчизняного мистецького простору – М. В. Лисенка, Д. М. Гнатюк об'єднав і узагальнив естетичні вектори національно-творчого надбання, виокремив і окреслив його самобутність, ідентичність та неповторність у поступках потужного мистецького діалогу. Уникаючи спекуляцій традиціями українського творчого спадку, митець окреслив магістральний вектор руху вітчизняної оперної класики, в якому такі імена як М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, К. Данькевич вкарбовано у непохитні виміри часу.

Список використаних джерел:

1. Вирина Л. Отдаю голос. – Советская культура. – Москва. – 9.12.1972 р.
2. Гнатюк Дмитрий. Одна из повседневных работ. – Комсомольские знания. – Киев. – 27.02.1976 г.
3. Груша Х. Проект оперного інтерв'ю з майстром. – голос України. – 7.04.1995 р.
4. Изваріна І.М. Лисенкова доба українського оперного мистецтва. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?
5. Клякун Г. Напередодні вистави. – Молода гвардія. – Київ. – 26.12.1971 рік.
6. Коробчак Л. «Наталка Полтавка» Іменинниця. – Вечірня Одеса. – 1.12.1989 р.
7. Наказ № 570. Про затвердження постановочної групи та складу виконавців опери М. Лисенка «Наталка Полтавка». Від 5.11.1971 року – Архів Національного академічного театру опери та балету України імені Т.Г. Шевченка.
8. Протокол засідання Президії художньої ради АТОБ УРСР ім. Т.Г. Шевченка від 02.09.1987 року – Архів Національного академічного театру опери та балету України імені Т.Г. Шевченка.
9. Протокол засідання художньої ради АТОБ УРСР ім. Т.Г.Шевченка від 3.12. 1988 року – Архів Національного академічного театру опери та балету України імені Т.Г. Шевченка.
10. РАТАУ. Вічно юна Полтавка. – Київська правда. – Київ. – 6.01.1972 р.
11. Станішевський Ю.О. Дмитро Гнатюк / Ю.О. Станішевський. – К.: Муз. Україна. 1991. – 167 с.
12. Тітова Г.І. «Наталка Полтавка» Миколи Лисенка на сцені Національної опери України (режисерська інтерпретація Дмитра Смолича). / Г.І.Тітова // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. – 2013. – № 2. – С. 70-78. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chasopys_2013_2_10.

Бондарчук В.О.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
Національна музична академія України
імені П.І. Чайковського*

ДМИТРО МИХАЙЛОВИЧ ГНАТЮК – МАЙСТЕР ВІТЧИЗНЯНОГО МУЗИЧНОГО ТЕАТРУ

Простір вітчизняного оперного мистецтва другої половини ХХ століття представлений динамічними зрушеннями на шляху до творчого анастасису та катарсису після нищівного удару Великої Вітчизняної війни. Розпорошені у часі традиції оперного спадку українців знаходять свою основу завдяки